

حق تأدیب زوج بر زوجه

مؤنستہ

علی اکبر شیبانی

(محقق و پژوهشگر حقوق)

سرشناسه	: شعبانی، علی اکبر، ۱۳۵۵
عنوان و نام پدیدآور	: حق تأدیب زوج بر زوجه/ علی اکبر شعبانی.
مشخصات نشر	: تهران - انتشارات دهکده هوسم - ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۰ ص. وزیری
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۳۳۴-۰-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: حقوق خانواده -- ایران
موضوع	: Domestic relations -- Iran
موضوع	: زنان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	: Women -- Legal status, laws, etc. -- Iran
موضوع	: قیم و مولی علیه -- ایران
موضوع	: Guardian and ward -- Iran
موضوع	: زن و شوهر
موضوع	: Husband and wife
موضوع	: زنان (فقه)
موضوع	: Women Islamic law
رده بندی کنگره	: ۱۳۹ ج ۶۷ ش / ۵۴۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۱۱۰/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۳۶/۱۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۳۳۴-۰-۷

حق تأدیب زوج بر زوجه

ناشر: انتشارات دهکده هوسم

نویت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۵

مؤلف: علی اکبر شعبانی

ویراستار: مریم مؤیدی

صفحه آرای: معصومه محمدی

طراح جلد: محمدرضا نبوی

حروف متن: میترا ۱۳

چاپ و صحافی و لیتوگرافی: سفیر

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

بها: ۱۱۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان جمهوری ۹۱۲۳۴۴۲۰۶۸

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول: مبانی نظری
۹	 قیّم
۹	 معانی حقوق
۱۱	 مفهوم عدالت و تفاوت آن با مساوات
۱۲	 وضع قوانین و مصالح عمومی
۱۳	 جاودانگی احکام اسلام
۱۷	 فصل دوم: جایگاه زن در اسلام
۱۷	 زن در نگاه اسلام
۳۳	 فصل سوم: نگاهی گذرا به ریاست مرد و جایگاه زنان در جوامع گذشته
۳۳	 نگاهی گذرا به ریاست مرد و جایگاه زنان در اقوام گذشته
۳۷	 فصل چهارم: مبانی و مصادیق فقهی قیومیت مرد بر همسر
۳۷	 آیات
۶۴	 روایات
۶۹	 عقل
۷۳	 فصل پنجم: زن ناشزه و احکام آن
۷۳	 احکام زن ناشزه
۷۴	 تفسیر واژه‌ها
۷۶	 به مجرد ترس از نشوز زن باید به پیشگیری و یا درمان آن پرداخت
۷۶	 راه‌های مقابله با نشوز زن
۷۷	 هدف از اعمال راه‌های سه‌گانه، فقط بازگشت زن به اطاعت است
۷۸	 ضرورت کنترل قدرت و ستمگری مردان با گوشزد کردن قدرت الهی
۷۸	 نشوز مرد و احکام آن

۷۹	ترغیب مردان به «احسان» و «تقوا» در زندگی زناشویی
۷۹	تحقق نشوز
۸۰	شیوه تنبیه زن ناشزه
۸۲	انگیزه زن ناشزه
۸۵	کیفیت ضرب زن ناشزه
۹۰	تنبیه زن توسط مرد بهتر از رجوع به دادگاه است
۹۲	دیدگاه مخالف زدن زن ناشزه
۹۴	تنبیه زن ناشزه در روایات
۹۵	قبیح زدن زنان در روایات
۹۷	مذمت زن سازگار در روایات
۹۸	چرا زنان مجوز تنبیه مردان را ندارند
۱۰۲	فصل ششم: مبنای قبیحیت مرد بر همسر در قانون مدنی ایران
۱۰۲	نکاح
۱۰۳	روابط شخصی زن و شوهر در قانون مدنی
۱۰۴	ریاست شوهر بر خانواده در قانون مدنی
۱۲۰	نتیجه گیری
۱۲۲	فهرست منابع

مقدمه

در حوزه حقوق زن کتاب‌های زیادی تألیف شده و در این میان برخی با نگرشی افراطی قوانین موضوعه را تبعیض‌آمیز دانسته و شالوده احکام اسلامی را زیر سؤال برده و راه حل مسئله را در استفاده از نظریه‌های برورددی می‌انند و گروهی دیگر با نگرشی سنتی تمام مصوبات قوانین اسلامی را بدون ملاحظه مقتضای زمان، لایتغیر و انعطاف‌ناپذیر می‌شمارند.

اما پرواضح است که عرف و عادات و ویژگی زمان و مکان در برخی موارد می‌تواند احکامی را که مشتمل بر مصالح و مفاسد عرضی هستند، متغیر و یا احکامی را معطل نماید. مثل احکام بندگان و... اما رویکرد کلی اسلام به زن، مرد مبتنی بر عدالت و ارزش انسانی بوده و نمی‌توان تفاوت ارزش‌ها را بین احکام اسلامی مشاهده نمود. هرچه در برخی موارد، حقوقی متفاوت برای هر کدام از این دو جنس در نظر گرفته شده است.

خانواده نیز مهم‌ترین رکن جامعه در نگاه اسلام است که در مورد اهمیت خانه و خانواده روایات زیادی از معصومین وارد شده است. خانواده در ابتدا متشکل از زن و مرد است که پس از عقد نکاح موجودیت می‌یابد و لازمه سیر طبیعی حیات بشر است. روابط حسنه زن و مرد، منجر به انجام وظایف زناشویی، تقسیم کار و مسئولیت بین زوجین نیز رمز موفقیت این نهاد می‌باشد. برخی از این وظایف و مسئولیت‌ها به خاطر زن بودن تنها از عهده زنان برمی‌آیند، مانند وظیفه مادری که بالاترین فضیلت‌ها در دین اسلام است و برخی وظایف نیز برعهده مردان گذاشته شده، مانند پرداخت نفقه که با خصوصیت جسمی مردان در مقابله با مشکلات، بیشتر همخوانی دارد.

اگرچه در عصر حاضر انجام مشاغل اجتماعی نیز به نحوی توسط زنان انجام می‌پذیرد، اما این تکلیف در قانون همچنان برعهده مردان گذاشته شده است. بنابراین زن و مرد در قانون خانواده

دارای وظایفی هستند که در شرع و قانون بدان تأکید شده است و می‌بایست در انجام آن کوتاهی ننمایند. یکی از این وظایف (نه برتری) حق قیومیت و ریاست مرد بر خانواده است. در اسلام این تکلیف توأم با حق مختص مردان بوده و زنان را در چارچوب عرف و عادات ملزم به رعایت آن می‌نماید و گستره وظایف مرد را تا آنجا فرض می‌کند که در صورت تخطی زن از وظایف مختص همسری، پس از پند و اندرز و جدایی بستر بتواند زن را مورد تنبیه قرار دهد. اما به‌عنوان آخرین راه حل، و آن هم به‌گونه‌ای که استعمال لفظ ضرب (زدن) بر معنا استعمال مجازی می‌باشد، چرا که ضرب در صورت کبودی و ورود جرح و نقص مطابق قانون مستوجب قصاص و یا به‌خره‌د گردید. این تحقیق به روابط و وظایف زن و شوهر و موضوع قیومیت مردان بر همسران و احکام تنبیه با آن می‌پردازد.

علی‌اکبر شعبانی

تابستان ۹۵